

ANŐ

FEMINISTA FOLYOIRAT

Megjelenik egyelőre minden hó 5-én :: ::

Ára 20 fillér

Előfizetési ára: egész évre 5, félévre 2'50 K

Maradjunk erősek!

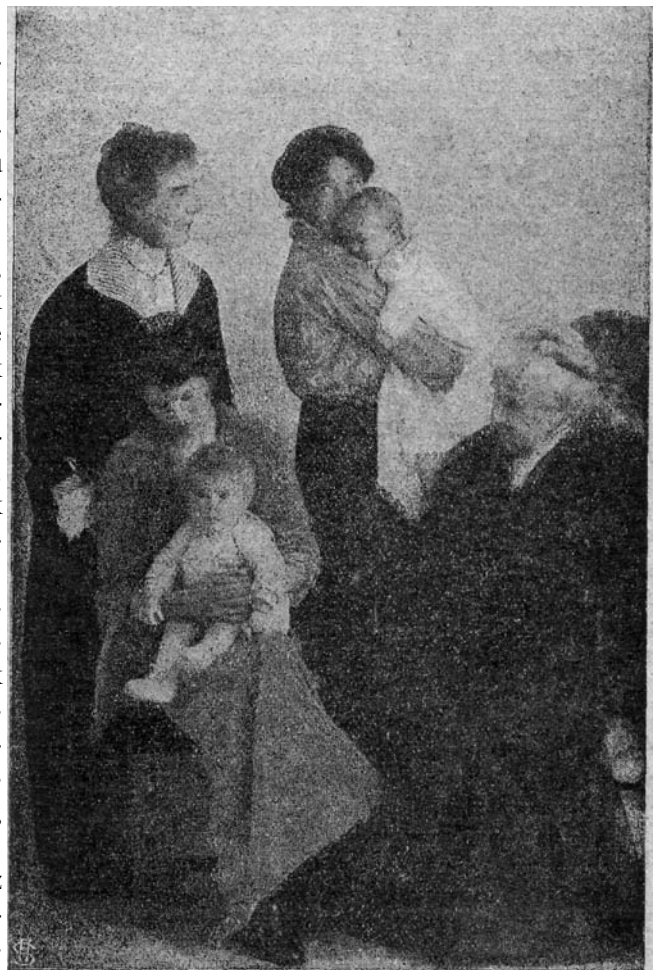
Tisztelettel köszönhetjük népünket; nemes és főlényes türelemmel viselkedett azokkal a népekkel szemben, akiket vezetőik ellenség gyanánt zúdítottak hazánkra. Estem vett példát egyes középkori jellegű tünetekről, amelyek a »művelt Nyugaton« itt-ott mutatkoztak.

De most vár reánk a legsúlyosabb megpróbáltatás, mikor az olasz népet is »ellenség« gyanánt kergetik ellenünk; azt a népet, amely térben és időben kísérője volt szabad óráink legszebb álmainak, üdülő utazásaink szellemet frissítő benyomásainak s így szinte elválaszthatatlanul kapcsolódott emlékezetünkben azokhoz. Félrevezették az élőszo és a betű lelkiismeretlen, ravasz, fizetett kezelői, akikkel szemben még az olasz szocialisták bátor, halálmegvetéssel határos fellépése is hiábavalónak bizonyult.

Most pedig egyik felszólítás a másikat éri: gyűlöljétek az olaszt! Mintha bizony az olasz nép összessége nem hitszegő vezetőinek és fizetett bérenceinek esett volna áldozatul; mintha nem az olasz nép vezetne, szenvedne és nyomorogna majd a jövő évszázadokban azért, mert nem tudott ellenállani a csábítóknak, akik csúful visszaéltek az olasz nyelv varázsával, fülbemászó zengzetességével.

Szegény félrevezetett, vesztébe kergetett, az egész műveit világ dédelgetett kedvencének kellemes helyzetéből kiforgatott olasz nép! Mély bánattal, igaz részvétellel, de gyűlölet nélkül gondolunk reád.

Halmozzák bár föl közöttünk a háború borzalmainak ezernyi áldozatait, minden poklokon keresztül feltör belőlünk a kultúra csatakiáltása: Emberek, testvérek, csak együtt vagyunk erősek!; egyesüljünk végre újból, segítsük egymáét!

Erősek maradtak e téren nyugati barátaink is: a magyar közönség dédelgetett kedvence, *Cicely Corbett*, a háború kitörésekor levélben ajánlotta fel vendégszerető házát az esetleg rászoruló magyar barátainak. Most pedig a fenti képen mutatja be nekünk családjá 4 generációját e sorok kíséretében: „Szerezzetek üdvözöljünk valamennyi kedves magyar barátunkat, akiket nagyon szeretnénk viszontlátni. Bár válnék lehetővé mielőbb!”

Nőkérdés és háború.

Írta: RÓNAI ZOLTAN.

Minő hatása lesz a világháborúnak a nőkérdés kialakulására? Ha a világháború után is ugyanolyan társadalmi erők hatnak, mint annak előtte — s az ellenkezőjét nincs okunk feltételezni, — akkor bizonyos helyzetek bekövetkezése elkerülhetetlennek látszik.

A nőkérdés problémakörének legfontosabb problémája: a női munka kérdése. A női munka a nőkérdés motora. A női munka s a családi élet közti konfliktus a nőkérdés igen jelentős része. S a női munka nagymértékű térhódítása a világháború egyik szükségszerű hatása.

Az elesett katonák özvegyei, eltartott anyái, árvái kétségtelenül szaporítják a dolgozó nők számát. Minden hadviselőt államban kapnak ugyan majd járadékot, de ez a járadék előreláthatóan sehol sem lesz olyan magas, hogy a járadékból kiegészítő munka nélkül meg lehessen élni. A katonák özvegyének sorsa nyilván jobb lesz valamivel, mint az özvegyeké általában (Klumker tanárnak a Deutsche Verein für Armenpflege und Wohltätigkeit értekezletén tartott előadása szerint a német özvegyek húsz százaléka közjótékonyságra szorul), de rosszabb lesz, mint azoké a nőké, akik férjüket nem veszítették el. S nehezen hiszem, hogy sokam akadnak a női munka ellenségei közül (ezek ugyan ma inkább a mérnöki és jogász hivatást tartják a »nőiességgel« ellentétesnek, mint a téglahordást), akik követelni fogják, hogy az állam az elesettek özvegyeinek akkora jövedelmet biztosítson, amelyből azok tisztára családjuknak, gyermekeik nevelésének éljenek. Bármennyire is hirdesse a mai állam a családiasság szükségét, bármennyire is kívánatos lenne a tisztességes járadék biztosítása, a valóságban kiosztásra kerülő járadékok a háztartáson kívüli munkára fogják szorítani a katonák özvegyeinek tekintélyes részét.

De a női munka legerősebb gyarapodás a nem az özvegyek révén fog bekövetkezni. A háborúban résztvevő férfiak közt nagyobb számban vannak a nőtlenek. Az eddig elesetteknek német becslés szerint körülbelül egy negyede nős. A férjknél sokkal többen estek el olyan katonák, akik a jövőben lettek volna férjek. A házassági eshetőségeket megnehezítő körülmények sorába, amelyek korunkban igen számosak, a világháború odaveti a házasodni akaró férfiak számának hatalmas arányú megfogyatkozását. S azok a nők, akik jegyesüket, vagy azt veszítették el a csatatéren, aki jegyesük lett volna, nem kapnak semminemű járadékot. Az ő seregük jóval felülmúlja az özvegyek és árvák seregét. Nagy részük számára nem marad más hátra, mint választani a munka és a prostitúció között.

De a világháború fergetege más folyókon át is

zúdit vizet a női munka tengerébe. A nagyszámú rokkant felesége, ha nem tud megélni férje járadékából és csökkent keresetéből, kiegészítő munkához kénytelen fogni. A gazdasági javak óriási pusztulása a háború után valószínűleg nagy drágaságban fog kifejezésre jutni. S ez a nagy drágaság részben a kereső munka útjára fogja terelni azoknak a férfiaknak feleségeit s lányait is, akiknek testi épségét és egészségét a világháború megkímélte.

A nők kétségtelenül nagy mértékben áramlanak a világháború után a munkapiacra. De nemcsak a női munka kínálata lesz nagy, a női munkát keresni is fogják. Az elesett és megrokkant férfiak helyére részben nők fognak kerülni. S nem csupán a hiányzó munkaerő pótlása miatt fogadják majd fel a női munkást. A munkát kereső, nők és rokkantak egy része igen olcsón kínálja majd munkaerejét a munkapiacra. Előreláthatóan erősen megdagad a háború után a szervezetlenségnek, a bérlenyomóknak tábora. S ennek bekövetkezését a női munkások szervezkedése s e szervezkedést előmozdítani hivatott szakszervezeteket korlátozó ósdi jogszabályok ledöntése s a szociálpolitikai rendszabályoknak egész sora gátolhatja csak meg. Ha mindez — s itt különösen a munkaidő korlátozására, az otthonmunka szabályozására, minimális bérek megállapítására, a munkaközvetítésnek a munkások s alkalmazottak autonómiáján nyugvó szervezésére gondolok — nem következik be, akkor a női munka, épúgy mint a kapitalizmus korábbi korszakában átmenetileg a világháború után azokat a tendenciákat erősíti, amelyek sülyeszlik a munkásság kivívott standardját.

Amíg az iparban és mezőgazdaságban a női munka kínálatával párhuzamosan jelentkezni fog a női munka fokozott kereslete is, addig a szellemi munkánál a keresletnek ez az emelkedése nem fog mutatkozni. A kínálat itt is nőni fog. Hisz a középosztály nőinek a helyzetét a háború époly arányban rosszabbítja, mint a munkásnőké. De a szellemi proletariátus túlsúfolt pályáin, amelynek legalsó rétegeiben a munkásság intelligensebb rokkantjai is elhelyezkedést keresnek majd, valószínűtlen, hogy a háború után egyelőre emelkedjék a kereslet. Fokozott energiával fog megindulni a még meg nem nyílt sorompók megnyitása iránt a küzdelem. S a férfiak ellenállása is fokozottabb lesz. A nők mozgalmának erősségének s a demokráciának foka döntik el a küzdelem eredményét.

A női munka körének kitágulásával szükségszerűen csak erősödni fog a mai családi háztartás és a dolgozó nők közti konfliktus. Utópia azt hinni, hogy a háború, amely a nőt kivonja a háztartásból, erősíteni fogja a nőnek a régi családban elfoglalt helyzetét. A világháború, amelynek nem egy hatása fel fogja forgatni a mai társadalmi viszonyokat, egyelőre intellektuálisaink lelkére

**NAGY
VÁLASZTÉK
NŐI
KALAPOKBAN.**

DÁMA

BUDAPEST, VÁCI-U. 11 b.
FÉLEMELET
CÉGTULAJDONOS: **LÖW ÁGNES**

OLCSÓ ÁRAK!

**ALAKITASOKAT
VALLALUNK.**

konzervatív hatást gyakorolt. A gyermekkori, az elfelejtett érzések egész raja ébredt fel a világháború alatt. Lily Braun egyik új, »Die Frauen und der Krieg« című alkalmi írásában is felmerül a régi családi élet reakciós utópiája. A nőmozgalom balszárnyának ez a kitűnő képviselője a háborútól a nőiesség és a családi élet reneszánszát várja. Attól a világháborútól, amely csaknem biztosan forradalmi módon vonja el majd a nők újabb százezreit a családi tűzhelytől!

Braun legújabb felfogásának támogatására rámutat arra az igen nagy fontosságra, amelyet a háztartás játszik a népek életében s a melynek jelentőségét a világháború erős fényvel világította meg. A főzés tudománya, a racionális táplálkozás problémája nagy erővel vetődött fel akkor, amidőn táplálkozásunk¹ anyaga minőségben és mennyiségben egyszerre megváltozott. De a háborús táplálkozás krízise a legélesebben mutatja meg a mai magánháztartás hibáit. Amikor tudományos elvek segítségével kellett volna táplálkozásunkat reformálni, akkor mindenki előtt nyilvánvalóvá válhatott, hogy erre a mai családi háztartás alkalmatlan. A családi háztartás hagyományokon és babonákon, a táplálkozás megkívánt reformja a racionális üzemi elvein nyugszik. Népszerű előadásokkal, tanfolyamokkal nem lehet a legősibb, legkonzervatívabb kisüzemet a modern nagyüzem magaslatára emelni. Mennyire másként alakult volna a helyzet, ha a mai háztartás tűzhelyei helyett központi konyhák lettek volna a táplálkozás műhelyei! Amint a világháborúban az egész gazdasági élet terén, a szervezés, a szocializmus előnye tűnt fel a gazdasági anarchiával szemben, épúgy a fogyasztás terén is a táplálkozás kérdésének tudományos elveken nyugvó megoldását előmozdító központi háztartás fensőbbbsége világított ki a mai dilettáns magánháztartással szemben.

Az emberanyag kímélése és pótlása pedig, ami a világháború pusztításai után parancsoló szükségesség, nem a régi család lehetetlen konzerválása révén érhető el, hanem többek között az anyáknak és csecsemőknek a női munka természetét figyelembe vevői erőteljes védelme útján. S a hathatós anyavédelemnek, a fokozott emberökonomiának a női szavazati jog, amelynek jelentősége Braun szemében súlyodt a világháborúval, erősebb előrevívője lenne, mint a mai magánháztartással kapcsolatos »nőiesség« fentartása.

Eddig elsősorban a háborúnak a nőkérdés kiélesítésére gyakorolt hatását vizsgáltuk. Felmerül a probléma: hogy fog a mind jobban élesedő kérdés megoldódni. A megoldás módja több körülmény alakulásától függ. A nőkérdés egy része a nagy társadalmi problémának s csak ezzel kapcsolatos lehet a megnyugtató megoldása is. Megoldásának előbbrevitele a kritika, az agitáció, a tömegek megmozdításának szabadsága és a tömegbefolyás érvényesítésének lehetősége, szóval demokrácia nélkül nem képzelhető el. A nők szavazati joga sem más, mint következetes, kiépített demokrácia. A demokrácia fejlődése pedig szorosan összefügg azzal a kérdéssel, vajjon Európában a világháború után is folyni fog-e a fegyverkezés fokozása, az államok ellenségeskedése vagy az államok békés együttműködése, organizációja váltja fel a mai nemzetközi anarchia helyét. Demokrácia fejlődése és haladó militarizmus és imperializmus egymást

kizáró ellentétek. A nők helyzetének emelkedése és fejlődő demokrácia viszont teljességgel elválaszthatatlanok. Ing függ össze a nőkérdés a külpolitika nagy problémáival.

A háború előidézte lelki zavar egyik szimptomájának taitorn a női szolgálati évrnek erős propagálását, amelynek a célja lenne a katonai szolgálat mintájára katonai fegyelem alatt tanítani nőket ápolásra, főzésre, nevelésre, társadalmi segítő munkára stb. Az anyagi nehézségek miatt ez a Németországban nagyban hirdetett terv (Lily Braun is híve) utópisztikus, de a reakciós utópiák közé tartozik. A nőknek tisztes nevelésre van szükségük, nem katonás di-ra, becsületes szakképzésre, nem egyetemes dilettantizmusra, öntudatos szervezkedésre, nem kívülről erőszakolt drillre, nem a militarizmus majmolására hanem a demokrácia megeremtésére.

SZEMLE

Jane Addams Budapesten.

A hágai konferenciák jegyzőkönyveinek buzgó tanulmányozása folyamán azt böngésztek ki a nőkongresszus végrehajtó bizottságának egyes tagjai, hogy Magyarországot és Ausztriát mindenkor egyetlen közös küldőt képviselte. Hiába erősítette *Bédy-Schwimmer Rózsa*, a bizottság magyar tagja, hogy Magyarország önálló állam és a monarchiának most ugyancsak nem csekélyebb jelentőségű része: valóságos ellenszegülésre kényszerítették Budapest rajongó barátját és a magyar nőmozgalom igaz hívét: *Jane Addams*-ot, aki rögtön kész volt a küldöttséggel Budapestre is eljönni, ha megjárta Londont, Berlint és Bécsset; mikor pedig ezekben a városokban a kormányok rendkívül szíves fogadtatásban részesítették, még bátrabban vágott neki a magyar fővárosnak.

És nem bánta meg: az a nagyszámú, lelkes közönség, amely a Feministák Egyesületének előadásán üdvözölte, azt az érzést keltette benne, hogy önfeláldozó munkáját megértették Magyarországon; az a nagy tisztelet és komoly méltánylás, amellyel még a nők öntudatos munkájának egyik legszkeptikusabb szemlélője: a miniszterelnök is 20 percnél tovább tartó kihallgatáson fogadta, azt a meggyőződést keltette benne, hogy a kultúrtörekvések szempontjából Magyarország korántsem az a quantité negligible, amelynek — például Bécsben feltüntetni szeretik.

De még Bécs felől is megerősítést nyert ez a meggyőződés, amennyiben báró Burián külügyminiszter nemcsak kitüntető szívességgel fogadta a hágai delegátusokat, de gróf Tisza Istvánnál személyesen is beajánlotta őket.

Az a hármasküldöttség, amely a hágai nőkongresszus képviselőit Pozsonyig elkísérte, avval a benyomással tért vissza, hogy ők Magyarország önállóságának és helyzetének alaposabb ismeretével távoztak tőlünk.

A hágai nőkongresszus küldöttsége a skandináv államokban.

Mialatt a Jane Addams vezetése alatt álló küldöttség megjárta Angliát, Németországot, Ausztriát, Magyarországot és Svájc kormányait, az alatt a Schwimmer Rózsa vezetésével Skandináviába törekvő küldöttek kénytelenek voltak Hollandiában vesztegelni, mert a küldöttség angol tagja, Chrystal Macmillan, csak tengeren juthatott el Dániába, s így a hajózási akadályok miatt csak 2 hét múlva indulhatott. Végre május végén jelentkezhettek a küldöttség a dán kormánynál kihallgatásra; május 29-én ért Krisztiániába, ahol a norvég király is fogadta és június 2-án a svéd kormányt látogatta meg.

Csupán sürgönybeli értesítéseink vannak még ezekről a kihallgatásokról, de ezek a legkedvezőbb fogadtatásról számolnak be. Hiszen ki öhajthatná a békét inkább, mint ezek a semleges államok, amelyek közelről szemlélik a háború borzalmait!

A főiskolai nőhallgatók akciója.

A bölcsészettudományi kar (néhány nőhallgatója egy akciót kezdeményezett, melynek legközelebb fekvő célja a nők egyetemi tanulmányait korlátozó különleges tanulmányi feltételek eltörlése; további célja az összes magyar főiskolának nők számára való megnyitása. Az első lépés volt az egyetemi nőhallgatóságot meggyőzni annak szükségességéről, hogy önmagának (kell a reformot kezdeményeznie, a második lépés az illetékes hatóságoknál közbenjárni. E célra egy alapos és körültekintő memorandumot dolgoztak ki, melynek főbb szempontjai a következők: a nők az eddig gyakorolt pályákon a legszebb sikereket érték el, beváltak tanulmányaikban és a gyakorlatban. A sokak által emlegetett konkurrenciaveszélyt a szellemi élet minden ágára kiterjeszkedő munkaterület csak csökkentem fogja, például az ipari és kereskedelmi pályák szolgálnak. A memorandumban továbbá utalás történik arra a jelenkor szempontjából nagyon fontos tényezőre, miszerint a háború után szükséges, hogy minden gazdasági erő mozgósíttassék és munkába állíttassék. A nők a háborúban minden munkaterületen a hadbavonult férfiakat helyettesítik, sőt hivatásbeli munkájukon kívül szociális munkát is végeznek. A nők munkaképessége, szellemi nívója és a munkában már eddig is elért eredményei feltétlenül követelhetik az összes munkaterületeken és így a szellemi munkaterületen, az értelmiségi pályák körében is az egyenjogúságot. A memorandumot először maguknak a hallgató-nőknek kellett elolvasniuk, ami egyúttal sok érdekes, a nőmozgalom szempontjából biztató vitára adott alkalmat. Az értelmiségi pályákra készülő nők legnagyobb része immár öntudatos: van nemi- és osztályöntudata; nem áll már minden egyes tanár- vagy orvosnő külön egyedként a társadalomban; tudja, hogy szervezkednie kell, érti a dolgozó ember számára oly nagyfontosságú, szervezettségben rejlő erőt.

240-en írták alá a memorandumot, melyet *azután* kisebb-nagyobb deputációk juttattak el a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez (sajnos, személyesen a háborúra való tekintettel nem fogadott), a Kir. Magy. Tud. Egyetem rektorához, a József Műegyetem rektorához és a Tud. Egy. orvos-, jogtudományi- és bölcsészettudományi kar dé-

kánjához. Az utóbbi helyeken szegélyesen jártak el és a hatóságok legnagyobb részét helyeselték mozgalmukat és jóindulatukról biztosították a megjelenteket. Ha jól tudjuk, az Egyetemi Tanács már foglalkozott is a beadvánnyal. Az egyetemi nőhallgatóknak immáron számban megnövekedett nagy csoportja munkálkodását lankadatlanul folytatja mindaddig, míg megkezdett mozgalmukat teljes siker nem koronázza.

Lóránt Lenke.

Háború és cselédkérdés.

Írta: PERCZELNÉ KOZMA FLÓRA.

E megbomlott, szomorú időszakban meg az a keserves tapasztalat is ért bennünket, hogy az erkölcs — melynek megteremtését pedig csodálatosképpen a társadalmak mindig a háború befolyásától várják — még a szokottnál is lazább állapotban tengődik! Eltekintve attól, hogy mint egy pozitív tényekről beszámoló forrásból értesülünk, irtózatos nagy arányban terjed a háborúban levő katonák között az a családokat pusztító, jövő generációt megfertőző kór, mely arról tanúskodik, hogy a háború vadsága nemcsak »nemesít« és »imádságra« tanít — még arról kell nagy szomorúsággal beszámolnunk, hogy a megváltozott, nehéz viszonyok miatt, szerencsétlen elvakított leányaink és asszonyaink tömegesen sietnek az államilag szentesített erkölcstelenség karjaiba. S e pontnál vagyok bátor mint a »Magyar Egyetel a Leánykereskedelem ellen« egyik szerény munkása a rendőrségen szerzett tapasztalataimat magyar asszonyaink komoly figyelmébe ajánlani.

Ebben az évben — ellentétben a többiekkel — feltűnően sok tisztességes, jóképű cselédeleányi jelentkezik szégyenkezve lapkiváltásra és midőn az erkölcsrendészeti osztályon levő egyeteli szobánkban szeretettel és részvétellel kérdezzük, hogy mi vitte őket e szörnyű elhatározásra, a legtöbbje sírva panaszolja, hogy gazdája a megváltozott viszonyok miatt már hónapok óta felére szálította le bérét, máshol sem hajlandók a régi díjazással fogadni cselédet s így megunva a sok nélkülözést és haszon nélküli küzdelmet, ezen »könnyebb« életmódra határozta el magát.

Távol legyen tőlem az a cinizmus, hogy meglepetni kívánjam e szomorú logikát. Azt is jól tudom, hogy nagy része e jelentkezőknek kap az alkalmon, hogy e »könnyebb« utat választhassa, sőt egyik másik csak kifogásnak használja a megváltozott, előnytelen állapotokat. De azt is tudom, mert minden héten meggyőződöm róla, hogy tíz leány közül legalább is kettőnek csakugyan a rossz díjazás okozza a lapkiváltást, hacsak egyetünk nagy erőfeszítéssel le nem tudja tervéről beszélni és tisztességes keresetet nem tud azonnal számára teremteni.

Vajjon nem felháborító dolog-e az, hogy társadalmunk véghetetlen indolenciájánál, ridegszívűségénél és gondolkodás hiányánál fogva éppen ezen amúgy is nehéz és kétségbeejtő viszonyok közepette sújtja duplán a népet, a szó teljes értelmében behajtvá gyermekeinek egy részét a prostitúció posványába.

Mikor az egyik intelligens, nagyon jóképű és valósággal zokogó leánynak azt mondtam, hogy gondolja meg jól a dolgot, vajjon ilyen jobbjézésű leány képes lesz-e ezt a nem embernek való életmó-

dot megszokni, az asztalra leborulva felelte: »tessék elhinni, mint cseléd sem éltem emberhez méltó életet! Reggeltől estig baromként dolgoztam s bár iparkodtam lelkiismeretesen végezni dolgomat, soha jó szót vagy csak egy rövid pihenő időt nem kaptam s most már ehetetlen koszton tartottak — akár tekintetes, akár méltóságos úréknál szolgáltam.«

Hogy ezek az állapotok nem költöttek, hanem tényálláson alapszanak, azt majd minden nap tapasztalom, mikor szörnyűködve veszik ismerőseim tudomásul, hogy még mindig a régi bért kapják cselédek s e drága világban ugyanúgy velünk vannak egy koszton (bizony most meglehetősen megszűkített közös időnként színházba vagy más tisztességes szórakoztató helyre — természetesen az én pénzemem — mint eddig. »Hogy lehet ezt vagyon nélkül e nehéz időben produkálni?« kérdi tőlem nem egy ismerősöm és nem minden gúny nélkül!

Hát úgy, hogy az ember e nehéz korszakban nem vesz magának új ruhát, új kalapot, új kabátot és az Isten tudja még hány féle új dolgot, valamint nem megy maga szórakozni, — de semmi körülmény között nem a cselédjével érezteti a megváltozott viszonyokat, kinek lélekölő robot munkájánál fogva nemcsak tisztességes fizetés jár, hanem a kellő szórakozás és pihenés is szükséges.

Egyik nyomorult leánytól azt kérdezve, gondol-e néha vallására, emlékszik-e mit tanult az evangéliumból, azt a keserves sírással elmondott választ kaptam, hogy 10 év óta nem tudott templomába eljutni, mert hiszen folyton szolgált és ünnepnap a »nagyságáék« mennek templomba s ebédre ozsonnára vendégeket várva, dupla munka vár rájuk.

Legyen szabad megemlítenem, hogy úgy a templomjárásra, mint a szórakoztató helyekre tulajdonképpen sokkal inkább a népek kell alkalmat adni, mint saját magunknak. A műveltebb, acélozottabb lélek ott hon a legprózaibb munka mellett is, sőt sokszor egy sereg kellemetlenség között is megőrizheti emelkedettebb hangulatát s elég egy könyv, egy kedvenc szónáta vagy csak egyetlen szerencsés, a kellő pillanatban megszületett gondolat, hogy a lélek esetleges diszharmoniját, a régi összhanggá változtassa, s elégséges szórakozást szüljön a mindennapi robot életben. De akinek sohasem adatott kedvező alkalom, hogy lelkét a mienkéhez hasonlóan kiművelhesse, azt saját gondolataival megerősíthesse és mégis a legsúlyosabb terhet kell viselnie — annak igenis nem csak oktatás és tanítás, hanem minden körülmények között derűt keltő, életkedvet növelő, kellemes és könnyen élvezhető szórakozás is szükséges.

»Nem tudok én már semmi jóban hinni és semminek sem örülni«, mondja a múlt héten az egyik szerencsétlen jelentkező. »Hajszolnak mint egy kutyát s csak azért élek, hogy az úri asszonyokat öltöztessen és reggeltől estig szeszélyeit szolgáljam, mikor úgy szeretnék már egyszer pihenni — és néha-néha mulatni.«

Foerster Vilmos, a kiváló müncheni pedagógus — ki majd minden évben felkeres bennünket, hogy minden alkalommal csodálatos közönnyel térjünk napirendre mélységes tanításai fölött — megható naivsággal ajánlotta őseire büszke, aristokrata társadalmunknak, hogy próbálja meg szokásba venni, hogy a hétnek legalább egy napján a gyermekekkel, vagyis a

fiatalsággal szolgáltassa ki a cselédeket, ellenkezőleg a hét többi napjával. Milyen önérzetet, milyen elégedett érzést szülne ez — mondja Foerster — a szegény, örökös szolgálatot teljesítő cselédségnél s kicsoda szociális nevelést nyújtana ez a jövő generáció számára! Természetesen gúnyos, sajnálkozó mosoly volt rá a felelet, akárcsak Seneca korszakában, midőn a nagyszívű filozófus ugyanezt a tanácsot adta a rabszolgatartóknak. »Micsoda konfidencia lenne ennek a vége s azután hogy kinevetnének a szomszédok.«

Ha cselédeleányaim táncmulatságba mentek, mert bizony fiatalok lévén, néha-néha oda is eljutottak, (de nem ám rossz hírű táncórákba, hanem nekik való, tisztességes mesteremberbálba) akárhányszor leányaim segítettek az öltözésnél és ők fésülték meg őket, hogy minél rendezebbek és csinosabbak legyenek. Ha színházba küldjük őket, — szintén nekik való mulatságos vagy tanulságos, könnyen érthető, nem frivol darabba — úgy ismét leányaim készítik az asztalukra a maradék hideg vacsorát a szükséges edényekkel együtt, hogy megjöve, fáradtan ne kelljen nekik az éléskamrából vagy konyhafiókokból összekeresni ennivalójukat s nagy ritkán legalább viszonzzuk nekik a mindennapi terítést és kiszolgálást. Előre megjelölt napokon fogadhatják ők is barátnőiket, mikor szintén leányaim, gondoskodnak számukra ozsonnáról.

Es ennek dacára — teljes őszinteséggel merem állítani — soha, de soha nem tapasztaltunk egyiknél sem visszaélést vagy konfidenciát, hanem a legmetszebbmenő udvariasságot és kétszeres szolgálatkészséget! Hogy a »szomszédok« kinevetnek bennünket, az valószínűleg igaz. De mikor nap-nap után szánalommal hallom konyhájukból az éktelen lármát, »úrnő« és »cseléd« kölcsönösen gorombáskodva egymással — szívesen engedélyezem nekik azt a kis jókedvet!

Bármennyire idegenszerűnek, sőt nevetségesnek tűnjék fel konzervatív háziasszonyaink előtt érvelésem, csakis a baráti, mondhatnám testvéries bánásmód javítja és emeli cselédeleányaink lelkét arra a fokra, hogy irtózáttal forduljon el a prostitúció mindenütt jelentkező kitért karjaitól. Természetesen ebben a testvéries bánásmódban beleértendő a szinte észrevétlenül történő következetes oktatás, jobban mondva ítéletfejlesztés, mely szükségtelenné teszi a nagyképzű és ellenszenves erkölcsi prédikációt. Még szórakozásaikat is úgy kell számukra megteremteni, hogy a határozott irányítás dacára észre se vegyék, hogy tulajdonképpen a mi akarunk után mennek! Ne mi küldjük őket ide vagy oda, ne mi válasszuk¹ ki a nekik való darabot mely körülmény mégis csak egy örökös gyámkodásnak néz ki és kedvetlenséget okozhat — hanem valamiképpen ügyi szuggeráljuk, úgy befolyásoljuk őket gondolatainkkal, hogy szinte maguktól válasszák a mi általunk kijelölteket!

Már most arra a kérdésre, hogy ilyen szuggeráció elérésére, ennyi észrevétlen oktatásra örökös beszed is szükséges, tehát megszégjük azt a régi, általános előkelő nézetet, hogy bármily humanusan bánjunk is cselédeinkkel, csakis a közönséges lelkületű háziasszony »ül össze« velük a szükséges dolgokon kívül beszélni — a következőket felelem.

Családi dolgokat, ismerősökről való intim híreket, pletykaságokat, panaszkodásokat igenis csakis nagyon közönséges lelkű asszony köt a cselédje orrára, de az azután a szomszédját és minden ismerősét ezen privátjellegű meséssel unatja, amely épen olyan közönséges dolog, mint az előbbi szokás. Az ilyen emberről szokták azt mondani, hogy miután nem tud valamiről beszélni, tehát mindig valakinek a dolgait meséli.

Valamiről, még pedig olyan valamiről beszélni, ami nevel, oktat és felel — első sorban az úgynevezett alkalmazottal szükséges, Hogy ezen támogatás ma, e szerencsétlen korszakban, midőn a háború természetesen úgyis erkölcsi dekadenciát szül, kétszeres kötelesség — az is nagyon természetes. Nemcsak szentimentalizmusból beszélek, de ismétlem, hogy tényekre hivatkozhatom, mikor határozottan merem állítani, hogy óriási arányban emelkedett az úri osztály önző nemtörődömsége folytán a cselédekből lett prostituáltak száma, igaz, hogy a bánásmód a cselédekkel szemben mindig egyforma volt. De úgy tekinthető a dolog, hogy a jó bérek mellett, — mely legalább anyagilag kielégítette az alkalmazottakat, — valahogy csak eltűrték a mindennapi megaláztatást és szakadatlan munkát. De most e hirtelen történt béreleesztésnél céltalannak látják a folytonos nehéz küzdelmet és néhány jó barátné, vagy prédára leső kufárszellem tanácsára rohamosan jelentkeznek az erkölcsrendészeti osztályon, nem tudva természetesen, hogy immár csakis a mi kezeinken keresztül, meglehetősen megnehezítve a dolgot, kapják ki az esetleges mindenáron kívánt lapot, ha semmi körülmények között sem fogadják el a tisztességesen fizetett munkát vagy az »otthon«-ba való ideiglenes menetelt.

Most még azt a-kérdést említem meg, hogy igaza lehet-e a konzervatív társadalomnak, mikor nevelés-gicsinyességnek és száználmasan jelentéktelen munkának deklarálja azt a törekvést, mely megfeszített erővel kíván egy-két megtévedt vagy megtévedni készülő leányt — tehát a közvélemény szerint már úgyis »rossz« és »romlottságra predesztinált« anyagot — megmenteni (talán csak nagyon rövid időre) a számottevő emberiség számára.

Konzervatív nézetű társadalomnak felelve, a legősibb könyvet idézem, amelynek örök modern eszméit bámulatos talentummal tudja »vallásos« társadalmunk agyonhallgatni. »Ha valamely embernek száz juha van és egy elvész azok közül, nemde nem, elmegy-e a hegyekre és nem megkeresi-e az elhagyott juhok, elhagyván a kilencvenkilencet?«

Rettenetesen naiv, de végzetlenül megható példázat a mai olcsó életű világban, midőn milliók és milliók »elveszte« felett is könnyen napirendre tér a mai ember! Micsoda értékelése ez a naiv mondás az életnek! Mikor napról-napra borzadva olvasom a »modern technikai vívmányok« következtében történt rémséges embervesztéseket, vagy visszafojtott lélegzettel szemlélem, mily visszavonhatatlanul nyeli el a »modern civilizáció« szülte rendszabályozott leánykereskedelem tömegesen vesztükbe rohanó, szerencsétlen leányainkat — szinte babonás áhítattal cseng fülemben a régmúlt idők együgyűen hangzó, de mélységes szociális gondolatot tartalmazó szózata: »Ha valamely embernek száz juha van és egy elvész azok közül, nemde nem elmegy-e a hegyekre...?«

Íme, a mindeddig meg nem értett örök mo-

dern szociális programra. Társadalmunk tagadhatatlanul még mindig inkább a meglevő »kilencvenkilenc«, vagyis a rendes, jó állapotok, a szerencsés körülmények körül forgolódik — közben maga is szórakozva és élvezve — mintsem hogy észrevenné azon »egyes« különváltakat, kiknek mindig több és több volta szüli a tömeges bukásokat, nyomorúságokat és kiknek »felkeresésére«, »megtalálására« és normális állapotokhoz való »visszahozására« olyannyira kötelezve vagyunk!

»Hegyekre« menni, vagyis emelkedő munkát végezni — így nevezi az evangélium csodálatosan képletes szava ezen mentő munkát! És mégis attól fél előkelő társadalmunk, hogy lehajolva az elvezettekhez, esetleg leesik a többé-kevésbé magacsínálta piederstárlól!

Mindenesetre jobb szeretnénk mi is gyökeresebb és célhoz vezetőbb munkát végezni s teljes erővel a kettős morál és ennek szükségszerű probléma a prostitúció ellen dolgozni; de ha még minekünk, jobb ma ezt az aprólékos dolgot végezni, mint ez ügyben abszolúte semmit sem tenni! És ha ezidőszert nem is sokan segítenek még e munkában, azt csakugyan elvárhatnók előkelő asszonytársainktól, hogy ha már, örök időkre bele is nyugodtak azon jellegzetes proféciába, hogy: »prostitúció mindig volt és mindig lesz, akárcsak a háború« legalább cselédjeik iránt tanúsított szűkkeblőségükkel, különösen pedig a kritikán aluli rossz díjazással ne virágoztassák fel a leánykereskedelem szégyenletes és a női nemet mélyen lesújtó intézményét!

Háborús tünetek

I. V. M. I.

Bár utánaoznunk volna ily híven a németek kitűnő szervezkedését a szükségletek kielégítésének minden terén; bár uralkodott volna hadseregszállításainkban ugyanakkora tisztesség, mint náluk. De ha mindebben ugyancsak mögöttük maradtunk, annál hívebben utánaoznunk azt az izléstelenséget, amellyel Anglia elleni haragjuknak adtak kifejezést: a »Gott strafe England« mintájára megszületett az »Isten verd meg Itáliát!« De vajjon az a szegény Úristen hogy igazodik majd el, ha Angliában, Itáliában divatba jön e felírások párja? Csak egy é r t e l m ű kérésnek lehet foganatja! Ilyen pedig csak egy lehetséges: Béke, jöjjön el végre a te prszágod!

Ekébe fogott asszonyok

Mert »nem maradhat most megmíveltlen egy talpalatnyi föld sem«, azért természetes helyzetnek tartja a »magyar asszonyok« egyik dicsőítője, hogy nyolc »gyenge nő« húzzon egy ekét, amelynek férfi a tartója. Jöjjön bármily világfelfordulás, ez — úgy látszik — megmarad: legelőször a legalacsonyabbrendű munka jut mindig az asszonynak.

A lekicsinylők.

Hiába méltányolja és veszi komolyan a nők hágai békekongresszusát Anglia, Németország, Ausztria, Magyarország, Svájc, Dánia, Svédország miniszterelnöke, sőt Norvégia királya is; nálunk még akadnak nagyképűsködők, akik a nő egyedüli feladatát abban látják, hogy helyreállítsa, amit a férfi elpusztított, — ha ugyan helyreállítható.

A gondolkozó és érző asszonyok itt is, mint az orvos-

tudományban, a megelőzés álláspontjára helyezkednek. S ezért szerepel a hágai kongresszus határozatai közt a pacifista szellemű gyermeknevelés követelése.

Hogy a mai háború lehetséges, hogy a civilizált népet lehet így egymás ellen uszítani, annak legmélyebb oka a nevelésnek, különösen a fiúk nevelésének harcias, csupán a testi bátorságot fejlesztő iránya. Ez okozta, hogy a háború kitörésekor olyan emberek, akik saját alkotású tudományos érveléssel tettek bizonyosságot a háború képtelensége mellett, képesek voltak mellette »elkesedni.« Ez okozta, hogy d'Annunzio és a nála csöndesebben uszítók szavai viszhangra találtak a nép egyes rétegeiben. Ez okozta, hogy hiányzott a vezető férfiak valamennyi csoportjában az az erkölcsi bátorság, amellyel talán megakadályozhatták, vagy legalább mérsékelhették volna ezt a rettenetes vérengzést.

Ezért követelik az asszonyok az egészséges, erős, kötelességtudó, de a békét a jelenlegi felnőtteknél nagyobb erkölcsi bátorsággal védelmező ifjúság fölnevelését.

Norvégia nemes példája.

Írta: FREDERIKKE MORCK (Kristiania.)

Norvégia a béke országa; több mint 100 éve nem viselt háborút. Abban a 400 évben is, amelynek folyamán egyesítve volt Dániával, csupán ennek háborúiban vett részt kötelességszemen. Békemozgalomunk a lefolyt században hatalmas fejlődést mutatott. A norvég pacifisták nagy szövetségén kívül a norvég nőknek is van Békeegyesületük, amely tagja a nők nagy Nemzetközi Békeszövetségének.

Mind a jelenlegi kormány, mind a képviselőház tagjainak többsége pacifista; utóbbinak külön békebizottsága van, amely megtesz minden lehető lépést a békemozgalom érdekében. E bizottság létezése indította a svéd Nobel Alfrédot arra, hogy béke-alapítványának kezelésével a norvég parlamentet bízta meg; az erre kirendelt bizottság feladata, hogy évről-évre kiosssa a békedíjat annak az egyénnek, aki legjobban megérdemelte. A krisztianiai Nobel-intézetben nagy könyvtárat is alapított.

Mikor 1905-ben Norvégia különvált Svédországtól, egyik nemzet sem kívánta komolyan a háborút, kivéve talán mindegyik ország politikusainak egy-egy kis csoportját. A határ mindkét oldalán háborúra készültek; a tisztek várták a parancsot a hadműveletek megkezdésére; de ugyanekkor a norvég és svéd katonák között meleg barátság állott fenn, még kenyereket is megosztották egymással. Hogy mégis minden vérontás nélkül történt különválásuk, az nagy becsületére válik mindkét országnak!

Hát az asszonyok? Nem hiszem, hogy csak egy is kívánta volna közülük a háborút. És mivel a norvég asszonyok már megkapták politikai egyenjogúságukat, mind szavazatuk, mind propagandistikus tevékenységük útján sikerül majd helyes irányba terelniük a közvéleményt. Mert ha nem is tudom még konkrét példákot megmutatni a választójog hatását, mi nor-

vég nők tudjuk, hogy olyan tényezőkké tett bennünket, amellyel a hatóságoknak számolniuk kell. Kétségtelen például, hogy azok az új törvények, amelyeket a storting most fogadott el és amelyek biztosítják a házasságon kívül született gyermekek számára apjuk nevét és örökségét, a nők megjavult helyzetének köszönhetőek.

Remélem, hogy a gyönyörű hágai kongresszus hatása alatt a békemozgalom minden országban föllendül. Hollandiában rendkívüli érdeklődést keltett; mindenki kérdezősködött felőle; üzletekben, éttermekben, a német és norvég konzulátuson, mindenütt emlegették, és mindenütt kedvesen emlékeztek meg róla. Azért úgy érzem, hogy ha mi asszonyok bizunk abban, hogy a béke csakhamar bekövetkezik, akkor törekvéseinknek sikerre kell vezetniük.

Gyermekszanatórium

Remete-ut 18. (A vilamos végállomásnál).

a Zugligetben.

Kellemes üdülést nyújt a tavaszi és nyári hónapokra gyengén fejlett, vérszegény, ideges gyermekeknek, esetleg felnőtteknek is. Állandó orvosi felügyelet. Kivánatra rendszeres tanítás, tennisz, nap-, lég-, hidokurák. Igazgató: dr. Révész Margit. Telefon 137-84.

„Evviva la guerra?”

Írta: KÉMERI SÁNDOR.

Hágában a könny, a vérontás és a nyomor ellenségei: a nők, a feministák olajággal integetnek oceánontúli és minden országbeli asszonytársaik felé, akik mindnyájan együtt éreznek. Békét kérnek, békét követelnek, és ha másképp nem lehet, ki akarják erőszakolni. Meggyőződésük energiájával, szeretetük hitével, a jövő magasabb kultúra utópiájának forró fanatizmusával. Férfiembertársaiktól, államok sorsát intéző nagy politikusoktól: kérik, meggyőződésük energiájával. Apáik, férjeik, testvéreik és fiaiktól: követelik, szeretetük hitével. Tudós, művész és író embertársaiktól: a jövő magasabb kultúra utópiájának forró fanatizmusával.

Első sorban, kinek van legszentebb joga vétót emelni a háború ellen? Ki adott életet azoknak, akiket könyörtelenül odaállítanak a technika vívmányainak gyilkos szerzői is? Ki szenved legigazabban a háború borzalmai által és lázad érzéseiben legerősebben ellene?... Nem-e a Vérenek vééréért, magzatáért, szerelméért, az inkvizíció minden elképzelhető kínjánál nagyobb lelki gyötrelmet kiálló női lélek?... Természetesen nagy érzésekre csak nagy lélek képes. A szüklátókörü kicsinylelkűség pedig sajnos, soha ki nem hal és nem is nemhez kötött emberi tulajdonság. íme: mialatt a világ öntudatos, értelmileg színejava asszonyai, egyesülve és felülemelkedve minden csatazajon, békét követelnek, azalatt egy koronás fej, Heléna olasz királyné: »Evviva«-t kiált a háborúnak. Nem királynőhöz, nem nagylelkű nőhöz, de nem is nőhöz illő gesztus. Szűkhatáru hazájáért boszút szomjúhozó asszony meg gondolatlan kiáltása, amellyel a többi kultúr-állam asz-

szonya nem vállalhat közösséget. Ha Heléna királyné fejében, a súlyos korona alatt, szabadon járhattak volna a mindenén átlátó gondolatok, lehetetlen, hogy a többi nagy asszony gondolatához: a Békéhez ne közeledett volna. Vagy éppen semmit ne tudna, igaz szóhoz nem szokott udvaroncai ne mondták volna el neki, mi a modern háború? Most majd meg fogja tudni, ha felébred az »Evviva la guerra!« mámorából, milyenek az üszkösre égett, gránáttól szétduzt városok és falvak. A régi, a nagy Olaszország műemlékeinek pusztulása. A vérrel ázott, ugaron maradt szántóföldek. Hallani fogja a munkátlanok, az Ínségesek, az árvák és özvegyek panaszát. A mankón felé kopogó nyomorékok, a hajdani daliás legények átkát. A tetanuszosok üvöltését, a vakok szívetfacsaró sóhajtását és százezrek rémes halálordítását. Ágyübömbölést, gránátsivítást, halálfenyegető repülőgépek berregését... Hogyan fog akkor megfelelni a világ emelt fejű asszonyainak, a feministáknak erre a kérdésére: Szabad-e asszonynak, asszonynál is többnek: király asszonynak hadviselésre, borzalmakat szülő háborúra uszítania?... De kérdezheti bárki, nemcsak a Békéért legjogosabban küzdő nők: Királyné, aki a harcban nem veszítheti el apját, férjét, fiát, testvérét, akinek a körülötte intrikáló diplomaták virágos nyelvéből is lehetetlen meg nem értenie, hogy a háború oka mindég csak gazdasági kérdés és sohasem a szép trikolor ideális becsülete, — hogyan képes, semmit sem kockáztatva, ennyi súlyos áldozatot kívánni? Meglehet, hogy némelyik királynét (nem a királynöket) nevelni kellene arra, amit minden egyszerű, proletár, még írástudatlan asszony is tud: nnyön is becsületesen szeretni.

»Evviva la guerra!« szörnyű eltévelyedése egy női léleknek. Hiszen vannak még hajmeresztő szörnyűségei a

háborúnak. Járványok az emberi hullák tömeges rothadásából. Élve eltemetett, sebeik vérében vergődő ifjú katonák. Ártatlan gyermekek és tehetetlen aggok kegyetlen kínzása, megbecstelenített szüzek szégyene és fájdalma. Még tátonganak sebesült katonák *százával* előre megásott sirgödrei.

Nem akarunk, nem kívánunk gyermeket szülni, — törki a legmélységesebb asszonyi panasz, elgyötört asszonylelkéből, — nem akarjuk! a kapzsi kapitalisták étvágyát kielégíteni szülőteink élete árán szerzett vagyonnal és drága vérünk vérével bíborozott hatalommal. Nincs-e igazuk, ha ezt mondják: Nem, és ezerszer nem fogunk a háborúhoz új emberanyagot szolgáltatni!

Fájdalommal és kínok kínjával azok szüljanek, akiknek: »Evviva la guerra!«

**Lehetetlen volna
a mai drágaság,
ha tapasztalt háziasszonyok terveznék és szerveznék a közéleti akciókat. — Pótolhatatlan kár, hogy a magyar törvényhozás még mindig nem szavazta meg
a nők választójogát!**

A Feministák Egyesülete tagjaihoz!

Egyesületünk pontosan fizető tagjai „A Nő” -t díjtalanul kapják.

Habár az iskolai szünet ezidén korábban következett be, mint más években, igazi nyugalmas pihenő ideje ugyancsak kevés embernek lesz ezúttal. Akiknek módjukban van, a főváros elhagyásával könnyítenek az itthonmaradók élelmezési viszonyain. De a nyaralóhely megválasztásában óvatosság ajánlatos.

Ittmaradó és vidékről fellátogató tagtár-

sainkat kérjük, szíveskedjenek egyesületünk irodáját **d. e. 10-1 óra KÖZÖTT** felkeresni. Mivel u. i. számos nehéz kérdés megoldása érdekében alapos elméleti és statisztikai tanulmányokra van szükség, az irodát vezető tagtársaink elméleti munkásságát megkönnyítendő, egyesületünk választmánya elhatározta, hogy a Gyakorlati Tanácsadó hivatalos óráit szintén kedden és pénteken 11-1 óráig tartja s így délután hivatalos óra nincs.

A nyári hónapok folyamán a környékbeli nyaralóhelyeken kívánunk előadásokat rendezni. Kérjük a környéken nyaraló tagtársakat, közöljék velünk, hogy mennyiben lehetnének segítségünkre?

Schwimmer Rózsa hazaérkezését június első felében reméljük; annak pontos idejét irodánk közli az érdeklődő tagtársakkal, ha idejekorán tudja meg. Erre a célra telefonszámok bejelentését kérjük.

Beérkezett adományok: Glücklich Ignácné K 8.—, Goldmann Henrikné 120.—, Hadügyminisztérium (katonai fehérműért) 1404.15, közgyűlési csokor megváltása 165.—, Mantler Rezső 5.—, N. N. 20.—, legutóbbi kimutatásunk 38049.65, összesen 39771.80 K.

EGYLETEK.

A Feministák Egyesületének közgyűlése.

Jubiláris közgyűlés lett volna az idei: az egyesület 10 évi működésének mérföldjelzője. De hogy lehettek volna ezúttal ünneplő hangulatban azok, akik törekvéseik egyik főcéljában, a nők választójogában, a béke biztosításának hathatós eszközét látják?

Az egyesület háború okozta alkalmi munkás-ságának 3 főárját ismertették meg a nagy számban, vidékről is, egybesereglett tagokkal: a munkaközvetítést, az anyák és gyermekek fokozott védelmét és a foglalkoztató műhelye működését. Azok a tények, amelyekről Pogány Paula, Szirmay Oszkárné és Ungar Dezsőné beszámoltak, lapunk olvasói előtt nagyrészt jól ismertek. Ismét felhangzott ezerszer elmondott, de sokszor a pusztában elhangzó szavuk: ne alamizsnát, hanem munkát a munkaképes embernek, állandó, hathatós védelmet a munkáképteleneknek!

A közgyűlés közfelkiáltással választotta meg az egyesület ügyeinek további vezetésére a következőket: Ügyvezető: Glücklich Vilma.

Választmányi tagok: Behr Hilda, Békássyné Z. Gizella, Dirnfeld Janka, Engel Zsigmond dr., Fekete Gizella, Gergely Janka, Geszty Rezsőné, Gold Simon dr., gróf Haller Gylörgyné, Hevesiné Ö. Magda, Jemnitz Jolán, Kármáné H. Márta, Kozmáné G. Klára, Lamberger Józsefné, László Józsefné, Lax Sándorné, Mellemé M. Eugénia, Molnár Viktorné, Perczelné K. Flóra, Pogány Paula, Rácz? Miksa dr., Reinitz Ernő, Schwimmer Franciska, Schwimmer Rózsa, Spádi Adél, Stembeiiger Sarolta dr., Szana Sándor dr., Szász-Schwarz Gusztáv dr., Szegvári Sándorné, Szélné dr. Bálint Aranka, Szirmaimé R. Irma, gróf Teleki Sándorné, Ungár Dezsőné, Willhelm Szidónia, Zorkóczy Samuné.

Számvizsgáló bizottsági tagok: Blumgründ Janka, Seenger Ida, Taubner Margit.

A választmány első ülésén a tisztikart) következőképp alakította meg: helyettes ügyvezető Szirmay Oszkárné, titkár Pogány Paula, jegyző Mellemé M. iskolczy Eugénia, pénztáros Zorkóczy Samuné, ellenőr Békássy Elemérné, ügyész dr. Gold Simon.

A Feministák Egyesülete anya- és gyermekvédő bizottságának működése

a munkatársak buzgó részvétele mellett rendszeresen folyt.

A szülőintézetekben, mint eddig, hetenkint felkeressük az anyákat és tanácsunkkal látjuk el. Utolsó időben főképp a házasságban élő asszonyok keresték a szülő intézetek oltalmát, mert otthonuk a nyomor tanyája lett. Akiket azonban még ilyen otthon sem várt, azok a szülőintézetet elhagyva, szívesen keresték fel gyermekeikkel a menhely oltalmát.

N rendkívül nehéz megélhetési viszonyok szükségessé tették, hogy legnagyobb intenzitással folytassuk működésünk körébe újabban bekapcsolt ágat: »a háborús anyavédelmet«, amely az anyákat anyagilag támogatja, mikor a gyermekük születése 'előtti és utáni hetekben dolgozni nem tudnak. Most, mikor az élelmiszerek oly nehezen szerzhetők be, élelmiszertalványainkat a legnagyobb jótéteménynek tekintik; január 'közepétől május végéig 685 anyának 1905 élelmiszertalványt osztottunk szét (egy-egy utalvány 5 K értékű árut juttat az anyának); készpénzsegélyt

csak kivételes esetekben adtunk. Tagtársaink önkéntes adóirányaukkal tették lehetővé a »háborús anyavédelem« megindítását; igen hathatós támogatásban részesíti azt az Augusztalap, amely havi 2000 koronát juttat bizottságunk után a gyermekágyas asszonyoknak, sőt áprilisban 400 koronával, májusban 200 koronával megtoldotta ezen támogatást.

Újabban a VIII. iker. közjótékonyági egyesület is juttat a hozzánk forduló szegény anyáknak, és a Budapesti Központi Segítő Bizottság a rendelkezésére álló alpból júniustól kezdve havonként 800 koronát bocsát e célra bizottságunk rendelkezésére. Ezen több oldalról jövő segítség, melyért e helyen (is) hálás köszönetet mondunk, tette lehetővé a segítség folytatását, amely azonban még mindig elenyészően kicsiny azok számához viszonyítva, kik segítségre szorulnak.

A gyermekágyas asszonyokkal való közvetlen érintkezés értette meg velünk világosabban, mint valaha, hogy a szociálpolitika terén égetően szükséges reformok közt legégetőbb szükség van az anyasági biztosításra, amely egyedüli módja annak, hogy a segítség kiemelkedjék az alamizsnaosztogatás szűk és szomorú korlátai közül. Ezen kérdést mind bizottsági ülésünkön, mind egyesületünk közgyűlésén alaposan tárgyaltuk, összekapcsolva Bogyó Samu kereskedelmi akadémiai tanár les Reinitz Ernő tagtársaink idevonatkozó tervezetét, illetékes helyen memorandumot nyújtunk be és kérjük ezen multhatatlanul szükséges reform életbeléptetését mind a betegsegítő pénztár szolgáltatásainak és hatáskörének (kibővítése, mind általános anyasági biztosítással kiegészítése útján.

Amíg ennek eredménye lesz, folytatnunk kell a részletmunkát; ha kis kagylókkal nem is meríthetjük ki a tengernyi nyomort, de Valamicskét enyhíthetünk rajta, egy-egy anyának megkönnyítheti úk az anyaság martíriumát; elérhetjük azt, hogy lelki és testi kínok közt, aggódva, gyötörödvé férje sorsán, — (kiről sok esetben hónapok óta mit sem tud — aggódva gyermekei sorsán, kiket nem tud, hogyan eltartani, tört reményekkel kezdi újra az életet, e nehéz napokban, legalább az éhség kínja ne gyötörje... Érti a segítségben az asszonyi Szolidaritás megnyilvánulását, és midőn tanácsainkkal is (ellátjuk őt, lehetővé tesszük számára egy munkás élet megkezdését, sok esetben sikerül kiemelnünk a nyomor és koldulás szomorú világából, a munka és az ezen alapuló önállóság régiójába.

De mennyi általánosan hozzáférhető berendezésre: szoptató szobákra, jól vezetett napközi otthonokra lenne szükségünk, hogy az anyák munkáját a gyermekek károsodása nélkül igazán rendszeresíteni lehessen!

Bízunk benne, hogy az idő, melynek eljövételét sóvárogva várjuk, a béke szent ideje meghozza ezen reformok számára is a megértést és a lehetőségét!

A „Háborús anyavédelem” céljaira március elseje óta a következő adományok folytak be:

Goldstein Jakabné 50, Virág Gyuláné (2 részletben) 50, Glücklich Emiiné 200, Balassa Józsefné 50, baranyavári Ulimann Adolf 200, Mayer Elza (3 havi részletben) 90, dr. Szirmai Richárd (születésnap (ajándék megváltása) 50, Klein József (születésnap ajándék megváltása) 50, kemenesmihályfai Deutsch Antalné 100, a kis Waltzl János születésnapjára 20, Feiwehné újabb gyűjtése 90, Fürth Irma (kis pénztárcák készítésének jövedelméből) 50, Pintér Gerő 20, dr. Stiller Mór 100, Fodor Vilmosné 20, Geszty Rezsőné 20, Beér Oszkárné 50, Wittmann Mórné 30, Baumgarten Nándorné 60, dr. Benes Gyuláné 50, Szegvári Sándorné 30, Urban Adolf (koszorúmegváltás) 50, Stem Margit gyűjtése: Stern Ká-

rolyné 50, Stern Alfrédné 50, Breitner Zsigmondné 30, Révész Samuné 20, Adler Lajosné 25, György Miksáné (2 havi részlet) 10, Wallensteinné Gizella 10, Bortstieber Natália 10, Weiss Bertholdné 100, Hevesi Ivánné 100, K. Irén 500, L. Ilona (koszorúmegváltás) 5, Fischer Herrmann és neje (virág helyett) 20, Fürth Irma és Neumann Juci 100, Behr Hilda 25, Székács Antal, Tivadar és Imre (édes atyjuk emlékére) 300, Stux László (Bukarest) 50, Pikier J. Gyula (koszorúmegváltás) 20 K. A nyitrai polg. leányisk. IV. oszt. növendékei 20 koronát küldöttek a következő meghatározott sorok kíséretében: Alulírottak 20 koronát gyűjtöttünk össze zsebpénzünkéből a háború jótékony céljaira. A sok alkalom közül végre (is legjobbnak találtuk, ha az összeget a Feministák Egyesületének anya- (és gyermekvédelmi) céljaira küldjük el. Kérjük, fogadják szívesen csekély adományunkat. Mély tisztelettel Iritzer Olga, Kovács Margit, Abelesz Vali, Vajda Klári, Stránszky Juliska, Weiner Vali.

A Feministák Szegedi Egyesületének évi jelentése.

Az 1915 évi közgyűlés elé terjesztette:
KÁRÁSZNÉ SZIVESSY MHRISKA.

Tisztelt közgyűlés!

Feminista törekvéseink megvalósítása érdekében alakítottuk egy év előtt egyesületünket. Az első félévben lelkesen dolgoztunk eszméink terjesztésén és a nő felszabadításán, amint ezt munkatervünk előre vázolta.

De július végén, a mozgósítás első hírére új munkakör nyílt meg előttünk. Látszólag szakítottunk az eszmei küzdelemmel, látszólag háttérbe szorultak felszabadító törekvéseink, mert a könyörtelen jelen, az óráról-órára fokozódó óriási méretűvé nőtt világháború előre vetett árnyéka megérezte velünk, hogy elérkezett a cselekvés órája, melyben mi nők rang, vagyoni és osztálykülönbség nélkül beigazolhatjuk, hogy emberek vagyunk.

A világháború szomorúan fenséges, kétségbeejtően igazságos bizonyítéka kigúnyolt szervezkedésünk, merésznek híresztelt törekvéseink létjogosultságának.

Meggyőződésünk, hogy ha a földteke összes asszonyai felszabadult, szavazati joggal rendelkező emberek lennének, nem törhetett volna ki, a minden kultúrát, minden alkotást megbontó háború!

És ha a feltörő népszenevedéyek, forrongó gazdasági kérdések forgatagában szavunk lett volna, már a háború kezdetén lokalizálni tudtuk volna mi: a sok millió érző és szenvedő anya és feleség jajját képviselő asszonyok, a nagy rombolást.

Mi nők megérezte már a nyár első vészujjzó napjaiban a nagy pusztulást. Mi, asszonyok a fejlődés, a jövő, a boldogság nevében kértünk szót, de szavunknak eddig nem volt visszhangja.

De ha lecsillapodnak a szenvedéyek, megoldódnak a gazdasági kérdések és elkövetkezik a béke első reménye, — új erővel, új jogosultsággal fogunk felszabadításunk érdekében szervezkedni.

Ezért dolgoztunk a békében és ezt. példázta működésünk a háború zajában. Minden mozgalmunkkal, minden törekvésünkkel, minden folytatólagos munkánkkal be akartuk bizonyítani Szeged nagyközönségének, és érdemes hatásának, hogy a jobb jövőre célzó komoly munka előharcosai vagyunk.

Az alább vázolt anya- és gyermekvédelmi munkánk, pedagógiai mozgalmaink, béke eszméink, nőtisztviselők ér-

dekében kifejtett fáradtságos úttöréseink, politikailag felszabadító törekvéseink épen úgy, mint a háború kitörése óta fennálló népjóléti és az elhagyott nőt segítő intézményeink célja, minden asszonyt táborunkba toborozni és minden asszonyt harcos társunkká fogadni.

Áttérve most már tulajdonképeni jelentésünkre, a következőkben van szerencsénk a t. Közgyűlésnek múlt évben végzett munkálkodásunkról és az egyes szakosztályok működéséről beszámolni.

Gyakorlati Tanácsadó.

Egyesületünk megalakulása után azonnal megszerveztük gyakorlati tanácsadónkat, ahol jogi, anya- és gyermekvédelmi, pályaválasztási és egyéb kérdésekben szolgáltunk felvilágosítással a hozzánkfordulóknak. Később a háború folyamán az írni, olvasni nem tudók tábori levelezéseit is végeztük itt, valamint érdeklődtünk az illetékeseknél elhunyt, sebesült, vagy elveszett hadbavonultak iránt. Ezen ténykedésünkkel is támogatni véltük a nőt és igyekeztünk enyhíteni szenvedéseit, melyet a háború okozott neki. Itt meg kell még említenünk Dr. Hollós József kórházi főorvos, »Védekezés a kolera ellen« címen megtartott rendkívül érdekes előadását, mely előadás is fényesen dokumentálta egyesületünk azon törekvését, hogy mindenkor a köz és kultúra érdekében kívánunk működni.

Anya- és gyermekvédelmi bizottság.

1914 március 1-én megalakítottuk anya- és gyermekvédelmi bizottságunkat, melynek célja az anya és gyermek mindenféle érdekeinek szakszerű védelme. Szirmay Oszkárné, a Feministák Egyesülete gyermekvédelmi bizottságának kitűnő elnöke és Ruffu Pál miniszteri tanácsos a gyermekmenhelyek országos felügyelőjének érdekes előadásai az alakuló gyűlést ünnepélyessé tették és széles alapokon ismertették a valóban hézagpótló szociális munka fontosságát.

E munka szakszerű és lelkiismeretes elvégzését nagy mérvben előmozdította a tanulságokban gazdag tanfolyam, melyet Dr. Turcsányi Imre, az áll. gyermekmenhely igazgató főorvosa tartott tagjaink számára, kik nagy szeretettel végezték ellenőrző látogatásaikat a gyermekmenhely által nevelőszülőkhöz kihelyezett gyermekek és a magándajkaságba kiadott gyermekek fölötti felügyelet gyakorlását. Igen sok szégyensorsú anyának, akik a gyakorlati tanácsadónkban és a munkaközvetítő bizottságnál megfordultak, igyekeztünk a szükséghez mérten segítségükre lenni oly módon, hogy őket vagy a foglalkoztató műhelyünkben, vagy pedig otthon készíthető könnyű varrási, esetleg kötési munkával láttuk el. Az elhagyatottabb anyákat a babaképezésben háziterhesnek helyeztük el, a gyermekágy tartamára gondoskodtunk a nagyobb gyermekek kellő ellátásáról, felügyeletéről. Igen sok esetben szolgáltunk útbaigazítással és jóleső meglepéssel észleltük, hogy kifejtett munkánk áldásos és a viszonyokhoz mérten elég eredményes.

Paedagogiai bizottság.

1914 május havában Anna Lindemann kiváló német előadó, (a választójogi világszövetség egyik alelnöke) »Frauenaufgaben in der Jugendfürsorge« című előadásával kezdte meg működését. Az előadó még a békés kbltura és a fejlődő emberszeretet szótátat zengi és sok nagyon szép, külföldön már megvalósult gyermekjóléti és paedagogiai kérdést fejteget. Lindsinann asszony előadása paedagogiai bizottságunk pro grammjába vágó kérdéseket is felölelt, e téren is irányjelző és buzdító volt hatása. Ezen bizottságunk széles alapokra fektette munkatervét, mely alkalmazkodik az adott helyi viszonyokhoz, de szemmel tartja

a gyermektanulmányi szempontokat. Az 1914-15. iskolaévben készültünk törekvéseinkkel gyakorlati térre lépni, de a háború ebben is meggátolt bennünket, így csak nagy-szabású leány gimnáziumi akciónkat ismeri a nagyközönség, melynek utolsó mozzanata volt a több száz aláírással ellátott, kellően indokolt emlékiratnak küldöttség útján való átadása az éppen Szegeden időző vallás- és közoktatásügyi miniszternek.

1914. iskolaév végén pályaválasztási értekezletet tartottunk, hogy e téren is kidomborítsuk azon törekvésünket, hogy mennyire szükséges minden nőt kenyérkereső pályára képesíteni, hogy azután az élet minden körülményei között gondoskodhassék saját fentartásáról.

A nőtisztviselők szakosztálya.

Egyesületünk fáradhatatlan agilitással foglalkozott a nőtisztviselők szervezésével, a dolgozó társadalom eme jelentős csoportja létérdekeinek javításával. Fokozott mértékben igyekeztünk pótolni a hiányos iskolai képzettséget, hogy ezáltal jobb fizetésű álláshoz juttathassuk tagtársainkat, ennél fogva mindjárt az egyesület megalakulása után németnyelvű tanfolyamokat szerveztünk, ahol havi hat korona tandíjért heti 4 órában nyertek tagjaink oktatást. 1914 február hó 24-én, egyesületünk meghívására Willhelm Szidónia, a Nőtisztviselők Egyesületének titkára tartott igen magas színvonalú előadást, »Miért szervezkedjenek a nők?« címen. Március 24-én másodszer láttuk vendégül Willhelm Szidóniát, aki egy tagértekezlet alapján ismeretterjesztő előadást tartott a keresk. minisztérium által kibocsájtott vasár- és ünnepnapokra vonatkozó új előadói törvénytervezetről. Megjelölte a tervedet sérelmes pontjait, amely ellen tiltakozunk kell. Ismételten szervezkedésre hívja fel a nőtisztviselőket, nem harcias álláspontra helyezkedni a munkaadóval, hanem velük egyetemben való békés egyetértéssel óhajta megteremteni a mai tarthatatlan állapotok megszűnését. Ugyanekkor Gergely Janka a Nőtisztviselők Országos Egyesületének elnöke értékes előadásban számolt be arról a szociális munkáról, melyet a munkanélküliek összeírásával, a főváros által megbízott egyesületük végzett.

Május 15-én Tonelli Sándor, a kereskedelmi és iparkamara titkára tartott értékes előadást a »szociális államról«, Ausztráliáról.

A széles látókörre és szociális érzésre valló tanulságot keltő előadást az egyesület tagjai nagy figyelemmel hallgatták.

Ugyanekkor alakítottuk meg hivatalosan a nőtisztviselők szakosztályát, elnökké Dr. Szivessy Lehelné, titkárrá Berger Vilma, jegyzővé pedig Kellner Zseni választott meg. Ismételten vendégül látta egyesületünk Gergely Jankát, a nőtisztviselők országos egyesületének elnökét, aki »A kenyérkereső nő a háború után« címen valóban nagy hatást keltő előadást tartott, meggyőző érvekkel bizonyította, hogy ha a világháború nem von nagy gazdasági válságokat maga után, az a mai dolgozó nőnek köszönhető, kik mindenütt helytállanak és betöltik még azon munkaköröket is, melyek eddig a férfiak¹ kiváltsága volt.

Résztvettünk a magántisztviselők és kereskedőifjak egyesülete által a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó tervezet ismertető előadásán, mindkét esetben Berger Vilma, a szakosztály titkára szólalt fel a tervezet reánk vonatkozó sérelmei ellen, egyúttal bejelentve csatlakozásunkat a munkaszünet szabályozásáért indított mozgalomhoz. Egyesületünk beadvánnyal fordult a kereskedelmi és iparkamara útján a kereskedelmi minisztériumhoz, a tervezet sérelmességeit vázolja, kifejtve a 56 órás munkaszünet jogosultságát és kérte annak életbeléptetését.

A háború tartama alatt a nőtisztviselők szempontjait illető tapasztalatairól Berger Vilma egy tagértekezlet kapcsán be-

számolt, kiemelve, hogy a mai súlyos anomália radikális orvoslását az egyéves tanfolyamok eltörlésével látja elérhetőnek.

Addig is azonban, amíg elérhető lesz a férfiakkal való egyenrangú kiképzés szükségesnek tartja már meglévő német nyelvű tanfolyamok mellé más szaktanfolyamok felállítását is. Ezen tanfolyamokat német levelezésből, valamint keresk. számtan és könyvelésből meg is nyitottuk. A tanfolyamok költségei — mely tanfolyamok különben ingyenesek — a tagjaink körében indított gyűjtésből nyertek fedezetet. A Kereskedelmi és Iparkamara által adományozott 300 koronát is e célra fordítottuk.

Tervbevett nagyarányú programmunk megvalósítása sajnos a háború következtében félbenmaradt, reméljük azonban, hogy mihamarabb ismét sorompóba állhatunk, hogy a demokratikus társadalom újjászületésén dolgozzunk és a nőtisztviselők egyéni boldogulását előmozdítsuk.

Béke szakosztály.

Mivel nemcsak a társadalmi tagozódásokon belül, hanem a különböző nemzetek között is dolgozni kívánunk a békén, megalakítottuk békeszakosztályunkat, melynek alakuló gyűlésén Dr. Giesswein Sándor pápai prelátus, a magyarországi békeegyesület nagynevű elnöke, magas szárnyalású beszédben méltatta a békeeszme szépségét és nagy horderejét, nem is sejtve még akkor, hogy néhány hét múlva összecsapnak fejünk felett a nagy háborús hullámok, szomorúan igazolva Giesswein apostoli szavát, mellyel a békeeszme széleskörű terjesztését követelte.

Politikai bizottság.

Mindezen eszmék terjesztése kivihetetlen és meddő, amíg a nőknek nincs (szavazati joguk, amíg a nők nem érvényesíthetik befolyásukat az ország ügyeinek intézésében, amíg nekünk nincs szavunk azokban a testületekben, ahol bennünket közvetlenül érdeklő kérdésekben határoznak. De el fog jönni annak az ideje és politikai bizottságunk le fogja aratni háborús működésünk vetését.

Az a fáradhatatlan lelkes és szervezett munka, mely háboruj működésünket képezte és melyről alább beszámolunk, meg fogja hozni a magyar nőnek a választójogot, melyre való jogosultságát már régen, de különösen a háború alatt bebizonyította.

Az első háborús működésünk volt a munkaközvetítő létesítése, melynek hiányát városunk már régebben érezte, úgyszólván egyik napról a másikra létesítettük józan szervezetet és hogy célirányosan fogtunk kiviteléhez, bizonyítja az elismerés, amely minket a társadalom és hatóság részéről rövid kététi fennállás után ért. Néhány hónapon keresztül, amíg a munkaközvetítő ügykezelése a gyakorlatban teljesen ki nem alakult és szélesebb alapokra nem lett fektetve, egyesületünk tagjai intenzív munkát fejtettek ki annak irodájában, és a munkaközvetítő szervezése helyes szociális érzékünket dicséri, mert eredményekben gazdag működése bizonyítja fentartásának szükséges voltát.

Foglalkoztató műhely.

Mikor ránk szakadtak a megpróbáltatás súlyos napjai, egyesületünk az elsők között volt, mely minden egyéb társadalmi és hatósági mozgalmat megelőzve, a proletárasszonyok megélhetésének segítségére sietett. Foglalkoztató műhelyt állítottunk fel azon asszonyok részére, akik házonkívüli munkát részben apró gyermekeik, részint más családi körülmények miatt nem vállalhattak. Otthon végezhető varrási, kötési és foltozási munkával láttuk el őket és egyéb munkaalkalmakat kerestünk számukra. A foglalkoztató műhely kiadásait kezdetben a tagjaink között meg-

indított igen eredményes filléres gyűjtésből fedeztük. A begyűlt 2070 koronának egy részét a műhely céljaira vagyis munkabérekre, a többit pedig, amint említettük, a nő-tisztviselők továbbképzésére szolgáló tanfolyamok céljaira fordítottuk. Foglalkoztató műhelyünket a központi segélyező bizottság hetenkint 150 korona szubvencióban részesítette, melyet szintén munkabérekre fizettünk ki. Varróműhelyünket Szeged sz. k. város 17.000 koronát kitevő fehérmű szállítással bizta meg, 'ezenkívül megrendeléseket kaptunk fehérművek szállítására más vállalkozóktól is 5000 korona értékben. A műhely hat hónapi fennállása alatt állandóan 150-200 munkásnőt tudott varrással foglalkoztatni, mely munkásnőknek fenti összegnek háromnegyed részét munkabérek fejében fizettük ki. Ezenkívül az állás nélküli nő-tisztviselőket is segélyezzük ezen jövedelmünkéből.

Ingyentej.

Ezen mozgalmunk, melyet Juhász Erzsébet tagtársunk kezdeményezésére indítottunk, meglehetősen szép eredménnyel járt, amennyiben részben a központi segélyező bizottság háromszáz koronás adománya részben tagtársaink, valamint a nagyközönség áldozatkészsége folytán e célra begyűlt 2140 korona 60 fillér összegből az általunk előre tervbevetett 3 hónap helyett 113 napon át vagyis 1914 december 1-től 1915 március 23-ig három iskolában naponta 200 nyomorgó és nélkülözéssel küzdő család iskolásgyermekeit, akiket a tantestületek kijelöltek, reggelenként egy pohár tejfel és egy darab zsemlyével láttuk el, mielőtt az iskola padjaiba ültek volna. Kiosztásra került 113 nap alatt 22600 adag tej és 22600 darab zsemlye. Ezen szép eredmény eléréséhez nagyban hozzájárult a »Délmagyarország« napilap, mely készséggel vállalta a gyűjtést, valamint a többi helybeli napilapok, amelyek több ízben is lelkes cikkekkel buzdították a közönséget adakozásra.

Hisszük, hogy a békés jövő módját nyújt nekünk arra, hogy visszatérjünk a paedagógiai bizottság tulajdonképeni szociálpaedagógiai programjához, reméljük, hogy alkalmunk lesz szorosabbra fűzni a szülők és paedagógusok közötti viszonyt, fokozni a szociálhigiéniai lehetőségeket minden iskolában és főleg terjeszteni a felvilágosodottságot és kölcsönös emberi megértést már a zsenge gyermekkorban.

Tisztelt közgyűlés! Ezekben számoltunk be múlt évben kifejtett munkásságunkról és mielőtt jelentésünket lezárnók, nem mulaszthatjuk el, hogy le ne rójjuk hálánkat a szegedi sajtó iránt, amely egyesületünk működését mindenkor a legjobb indulattal támogatta.

A szerkesztőség tagjai:	Laptulajdonos:
Bédy-Schwimmer Rózsa felelős szerkesztő	Feministák Egyesülete
Szikra (gr. Teleki Sándorné)	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Pogány Paula	V., Mária Valéria-utca 12 szám. Telefon: 142-40.
»A Nő« a Feministák Egyesületének, annak felvidéki, nagybecskerek nagyváradí, nyiregyházi, szegedi és temesvári fiókjának, és a »Férfi« liga a nők választójoga érdekében hivatalos közlönye.	
Lapunk tartalma csak a forrás megnevezésével vehető át.	

Nyaralók figyelmébe!

Budapesttől három órányira, hajó- és vasútállomással, közvetlen a Duna mentén, villanyvilágítással, kellemes helyen egy **szoba és konyha kis családnak a nyár tartamára** kiadó, esetleg hadbavonult feleségének továbbra is

Szives érdeklődések:

GOLDBERGER D. (Fehér megye) **DUNAPENTELE** intéződik.
bádogos-
m. címére

Magda-Margit.

Írta: Charlotte Perkins Gilman.

Fordította: Ágoston Péterné.

(Folytatás.)

Fájdalmas anyaságának mély és nyitott sebe azonban mégis csak megmaradt lelke mélyén. Ezt a sebet nem lehetett soha többé behegeszteni, ez a seb mindig vérezni kezdett, valahányszor védtelensége, elhagyatottsága és szégyene jutott az eszébe. És amilyen mértékben vágyott gyermeke után és iparkodott minden erejéből annak jobb jövőt biztosítani, épp oly erősen érezte, hogy gyermeke árvaságáért saját anyja, ő maga, a felelős.

Lelkiismeretét nem nyugtatta meg az, hogy az önző és könnyelmű apát is kárhoztatta. Minél többet tanult és minél többet látott az életből, annál jobban érezte, hogy az anyát semmi sem oldhatja fel a felelősség alól. De küzdelemmel szerzett tudásának és tapasztalatának magaslatáról mégis önkéntelen szánalmat érzett az ő tíz év előtti énje, a tudatlan, védtelen, gyermekszámba menő leány-anya iránt.

— Csak sejtettem volna legalább, hogy mit teszek, — nyögte a keserű álmatlan éjjeleken. — N lányoknak többet kellene tudniok. Bár én is többet tudtam volna!

Szerencsére azonban egészsége kitűnő volt és olyan bátran nézett a jövő elébe s napjai oly gazdagon voltak kitöltve munkával és tanulással, hogy a keserű órák csak ritkán tudtak erőt venni rajta. S a tíz hosszú év alatt Magda értékes kincsekkel gazdagodott. Jól fejlett, izmos, edzett, fürgé és kecses alakkal bírt. Esze világos, agya jól rendezett, tudással fölszerelt s kiválóan munkabíró lett. Jellemének szilárdságát még a rejtett szenvedés sem lágyította meg, büszkeségének pedig a túlhajtásait nyirbálták meg a keserű emlékek. Ezek mellett még olyan hírnévre is tett szert orvosi körökben, hogy maga is meglepődött fölötte.

Yale Mary úgy szerette Magdát, mint ahogy saját gyermekét tudta volna szeretni. Mély, kölcsönös barátság fűzte őket össze, mely maga is elég szoros kötelék. Emellett Yale kisasszony őszinte bámulattal gyönyörködött pártfogoltjának ifjú erejében, sokoldalú tehetségében, a pályáján elért sikereiben és szépségében. Mindezekon kívül büszke volt rá, mint olyanra, aki nagyszerű példát mutatott nőtársainak. Kevés anya élvezi annyira gyermekének a társaságát, mint ahogy Yale Mary, — aki már sokaknak volt anyja — élvezte a kedvenc gyermekével való pajtási viszonyt.

— »Jöjjön és üljön le ide mellém« Margit — sürgette a fel-alá járkáló leányt. — Kifárasztja magát még mielőtt hazaérünk. A maga türeltelensége úgy sem viszi előbbre a hajót.

— Igaza van, anyuskám. Ide ülök maga mellé — és fürgé mozdulattal egy kis kényelmes hajószéket kerített, eligazította rajta a párnát, begombolkozott s derült, rózsás arccal mosolygott társnőjére.

— Jól esik magára nézni, gyermek —' állapította meg újból e régi felfedezését Yale Mary.

— Valóságos szerencse rám nézve, hogy legnagyobb részt öntől távol kellett dolgoznom — felelte Margit szeretetteljes feddésel. — Ön épp oly tökéletesen elrontott volna, mint minden más anya a gyermekét.

Yale kisasszony megragadta Margit karát és kedveskedve simogatta.

— Drága gyermek! Nem hiszem, hogy fogalma lehetne arról, hogy mit jelent maga az én számomra.

— Ez nagyon könnyen lehetséges, mert az én korlá-

tolt agyamat teljesen betölti az a gondolat, hogy mi nekem ön, drága anyám.

Egy ideig némán ültek egymás mellett, csak kezük fonódott össze, jelezve szoros együvértartozásukat. A szélkorbácsolta tajtékzó hullámok sokszor a fedélzetig freccsentek. Nők és férfiak haladtak el mellettük ingadozó léptekkel s úgy tekintettek Margitra, mint akik nagyon szívesen vennék, ha beszédbe ereszkednék velük. Végül is egy férfi, aki Yale kisasszonyt azelőttől is ismerte, annyira mereszkedett, hogy megállt előttük és megszólította őket.

— Sohse láttam még nőt, akinek olyan nehéz lenne a közelébe férközni, mint ennek a nőnek — bizonyígtatta a dohányzóban ugyanez a férfi, bizalmasan egy idősebb úr előtt.

— Nem találok — válaszolt a másik. — Én még alig beszéltem vele, de az a benyomásom, hogy nagyon könnyen hozzáférhető.

— Hisz éppen ez az — túlságosan könnyen — mintha csak férvival beszélne az ember! Nagyon kedves, kellemes, közvetlen és udvarias, ezt mind megengedem) — de az embernek mindig kisiklik a kezéből!

Az idősebb nevetett.

— Talán túlságosan bele akar kapaszkodni. Lássá, én erre nem vállalkozom. Jobb szeretek a part mellett evezni biztonságban.

Egy úr közeledett feléjük, ki rögtön tisztában volt a beszéd tárgygyal.

— A fiatal Yale doktortól beszélgetnek, úgy-e? Csozálatos egy teremtés! Sohsem hittem volna, hogy; egy orvosnő annyira távol álljon attól, hogiy a tudóst játssza.

— A hajóorvosnak az a véleménye, hogy ez az orvosnő már bizonyítékát adta nagy tudásának. Roppantul meg volt lepve, mikor fölfedezte nevét az utasok névsorában. Azt állítja, hogy Németországban a legnagyobb elragadtatás hangján beszélnek róla. Jelenleg sebészettel foglalkozik. Az orvos nem győzte eléggé dicsérni.

— Biztosan irigykedik is rá.

— Ez éppen a meglepő, hogy nem. Beismerte, hogy eleinte csakugyan féltékenykedett rá, sőt ellenszenvesnek is találta s több eféle — de az orvosnő azért éppen olyan jó barátságban van vele, mint...

— Mint akármelyikünkkel. Úgy-e? Ez a leány kifogástal tiul viseli magát! — mondotta a harmadik férfi jóindulatún. s ebben mindhárman megegyeztek.

Yale kisasszony alig várta már, hogy ismét egyedül beszélgethessen Margittal és megkérdezhesse anyáskodva:

— Úgy-e gyermekem, maga eléggé megnyugodott már ahhoz, hogy Briggséket meglátogathassuk?

Margit vontatva felelte:

— Magam is azt hiszem, most már itt az ideje, hogy találkozzam az ön barátaival. Valamivel előbb, vagy utóbb, az már mindegy. Különben Dollyt is ott találok.

— Igen, Dolly is ott van, akivel együtt néhány kellemes hetet tölthetnek el. Ezalatt az idő alatt alaposan kipihenheti magát s öszszel teljes erővel foghat hozzá Bostonban a praxis megkezdéséhez; valamilyen jó helyen kell lakást keresnünk. Aztán majd kitesszük a kis porcellán-táblácskát, amire én roppant büszke leszek.

— Ugyanabban a házban fog lakni anyácskám is és Dolly is velünk lesz. Oh, csakhogiy már nem kell titkolódnizni. — Margit mély megkönnyebbüléssel sóhajtott fel.

— No, no, gyermekem, ne gondolja azért, hogy most már gyerekjáték lesz az élet.

— Oh, dehogy. Tudom, hogy ismét előlről kell kezdenem mindent, hogy magamnak pozíciót teremtsék. Erő-

Mi történt a mult héten?

Egyik hivatalnokunk észrevette, hogy B. vidéki városban egy üzlet kirakatában nagy tábla van kiakasztva a következő szöveggel. „Itten lysoform olcsón kapható”. A szokatlan hirdetés felkeltette figyelmét, bement az üzletbe és vásárolt egy üveg „olcsó lysoformot”. Megvizsgáltuk az üveg tartamát s íme **nem volt benne lysoform**, hanem 97 százalék víz és 3 százalék kőzönséges szappanoldat.

Hogy a kellő megtorló lépéseket megtettük, az természetes, de kötelességünk a közönséget is figyelmeztetni arra, hogy lysoformot csakis **eredeti zöld üvegben** vásároljon és győződjék meg róla, hogy a vignettán és az üvegen rajta legyen a

Lysoform védjegy, valamint a cégünk:

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyár, Ujpest.

Ha valaki már kiadja pénzét fertőtlenítő szerre és biztosan védekezni akar fertőző betegségek ellen, akkor **lysoformot** vásároljon eredeti üvegben, ne pedig valamilyen hitvány utánzatot.

Íngyen és bérmentve küldjük bárkinek az „Egészség és Fertőtlenítés” című érdekes könyvet, melyből megtanulhatja, hogy miképen kell otthonában fertőtleníteni.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyár, **Ujpesten.**

sen és keményen kell dolgoznom, de én el vagyok erre készülvé.

— Az a hírnév, amit Európában szerzett, ott nagyon megkönnyítené a kezdetet, de attól félek, hogy Amerikában annak nem lesz nagy jelentősége.

— Ezzel is tisztában vagyok, — felelte Margit. — Sőt az sem lehet véletlen, hogy sok irigységgel és bizalmatlansággal kell majd küzdenem. Szóval előlről kell kezdenem mindent.

— A siker felől azonban nem kell aggódnia, kedvesem; úgy hivatásában, mint társadalmilag, könnyen meg fogja azt magának szerezni. Nagyon büszke voltam magára, gyermekem, a Lady Raynor estélyén.

— Kedves volt tőle, hogy engem is meghívott. Tudom, hogy ezt csak ön iránti szeretetből tette. S lázért természetesen mindent elkövettem, hogy ne valljon velem szégyent.

(Folytatjuk.)

TARTALOM

	Oldal
Maradjunk erősek!	89
Rónai Zoltán: Nőkérdés és háború.....	90
Szemle.....	91
Perczelné Kozma Flóra: Háború és cselédkérdés.....	92
Háborús tünetek.....	94
Frederikke Mörck : Norvégia nemes példája.....	95
Kémeri Sándor: Evviva la guerra!.....	95
A Feministák Egyesülete tagjaihoz.....	96
Egyletek.....	97
Charlotte Perkins-Gilman: Magda-Margit.....	100
Beszerezési források	103